

TÍÐARGREIN

brúka verjuadvokatin er eftir øllum at døma, at legitimera tær viðkaðu inntrivs- og revsiheimildirnar, sum politiið hevur fingið í grindalógini – somu heimildir, sum advokaturin í rættinum vegna síni viðskiftafólk – Sea Shepherd – skal seta spurnartekin við.

Skilabetri, og til frama fyri rættartrygdina hjá borgarunum – eisini teimum av útlenskum uppruna, ið vitja Føroyar – hevði verið eisini at hoyrt til dómis Advokatfelag Føroya, Amnesty International, Føroya Deild, Ferðavinufelagið og Kommunufelagið umframt møguligar aðrar viðkomandi áhugapartar í sambandi við lógaruppskotið.

3. Umstrídd dansk lóggáva á markinum til rættartrygdina hjá borgarum liggur til grund fyri §§ 10-11 í grindalógini

Við støði í politilógini, herdi danska stjórnin í november 2009 heimildirnar hjá politinum við tí sokallaða "Lømmelpakken", sum millum aðrar ásetingar hevði við sær, at politiið við støði í teimum fyriryrgjandi handtøkunum, sum politilógin frá 2004 gav heimild til, nú fekk loyvi til at afturhalda fólkið í 12 tímar istaðin fyri teir

upprunaligu 6 tímarnar.

"Lømmelpakken" bleiv settur í gildi, tí danska stjórnin ynskti at styrkja um heimildirnar hjá politinum at handtaka mótmælendi aktivistar í sambandi við stóru veðurlagsráðstevnuna hjá ST, COP15, sum var hildin í Keypmannahavn í desember mánaða 2009. Í 2010 kollðømdi býrátturin og seinna í 2012 ógildaði og úttalaði Eystari Landsráttur seg atfinningarsamt mótmægis ásetingunum í "Lømmelpakken" um fyriryrgjandi handtøkur í upp til 12 tímar. 250 borgarar fingtu útgoldið endurgjald, og dómurin í landsrættinum staðfesti, at politiið hevur ikki loyvi til at brúka fyriryrgjandi handtøkur sum best ber til, men má gera ítøkiligar metingar av atgerðunum hjá teimum mótmælendi borgarunum í hvørjum einstøkum føri.

Síðani Eystari Landsráttur staðfesti dómin hjá býráttinum, hava tað verið fleiri atfinningarsamar røddir frammi – bæði á politiskum- og fakligum stigi – um, at ásetingarnar um at fremja fyriryrgjandi handtøkur í upp til 12 tímar eiga at endurskoðast og helst broytast. Hetta tí at hesar ásetingar, sum nú siggjast aftur í føroysku grindalógini, kunnu vera í

stríð við grundlógina og Evropeiska mannarættindasáttmálan viðvíkjandi rættinum til persónligt frælsi umframt talu- og savningarfrælsi. Enn eru broytingarnar ikki framdar í verki.

3.1 Sjei Sea Shepherd fólk higartil í ár skuldsett – óvist um politiið ger brúk av §§ 10 og 11 í grindalógini

Tey sjei Sea Shepherd fólkinu eru skuldsett sambært grindalógini í sambandi við grindirnar í Hvannasundi, Bø og í Tórshavn. Óvist er, um politiið hevur skuldsett Sea Shepherd fólkinu fyri brot á §§ 10 og 11 í grindalógini. Komið er tó fram alment, at onkur skuldseting er sambært § 9 í grindalógini viðvíkjandi skilhaldsreglunum, har ásett er, at øll, sum eru í grind, hava skyldu til at lýða boðum frá sýslumanni ella grindaformanni.

Nakað týðir upp á, at politiið í fyrsta lagi ikki ynskir at brúka §§ 10 og 11 sum formligar skuldsetingar í rættinum, hóast hesar ásetingar longu nú verða brúktar av politinum í verki. Til dómis í sambandi við grindina í Hvannasundi tann 29. juni í ár, har tveir persónar frá Sea Shepherd blivu hildnir aftur av politinum við tunnilmunnan til grindadrápið

var liðugt. Kringvarpið var á staðnum og á leinkinum her - áleið 17 minuttir inni í sendingini – <http://kvf.fo/netvarp/sv/2015/06/30/dagur-vika#VbKuP1YTG09> sæst, at tveir persónar frá Sea Shepherd verða hildnir aftur av politinum fyrisingarliga.

Spurdur, um hann metti, at talan var um at halda aftur persónunum fyrisingarliga sambært § 10 í grindalógini, svaraði fúti John Kølbaek skrivliga tann 10. juli í ár, at tað metti hann ikki, tí persónarnir frá Sea Shepherd høvdu møguleika at koyra frá staðnum – til annað stað enn til Hvannasunds.

4. Spurningurin er, um §§ 10, 11 og 13 í grindalógini eru í stríð við grundlóg, heimastýris- og stýrisskipanarlóg

Danski hægstarættardómarin, Jens Peter Christensen, skrivaði m.a. soljóðandi í sambandi við Tvindómin í kronik í Jyllands Posten, um leiklutin hjá dómssvaldinum sum verji av grundlógini:

"Grundloven fastlægger en række spilleregler for det politiske liv, og den giver borgerne rettig-heder, som folketing og regering skal respektere. Grundloven sætter på denne måde grænser for

politikernes magtudfoldelse. Det er i sidste ende op til domstolene at vogte denne grænse".

Løgfrøðingar, sum gjøgnum árinu fakliga hava greina heimildir í heimastýrslóg mótmægis grundlóg, eitt nú A. Ross, P. Andersen, H. Zahle og O. Spiermann, eru samdir um, at lógtingslógir líkasum fólkatingslógir vísa til yvirskipaðu donsku grundlógina og at lógir, sum eru gjørdar av ávíkavist Løgtingið og Fólkatingið, ikki mugu vera í stríð við grundlógina.

Grundlógin § 3 hevur eina týðningarmikla grundreglu um trýbytta valdið, nevnliga at lóggevandi myndugleikin er hjá kongi og fólkatingi í felag. Tað úttinnandi valdið er hjá kongi (stjórnini) og tann dómandi myndugleikan hevur dómssvaldið. Við heimastýrslógini frá 1948 er lóggevandi og úttinnandi valdið, sum er staðfest í § 3 í grundlógini, útdelegera til Løgting og Landsstýrið í yvirtiknum málum, eisini nevnd sermál, ímeðan dómssvaldið framhaldandi er felagsmál, tað vil siga undir donskum málsræði.

Heimastýrslógin ger skilna millum sermál og felagsmál. Í sermálum hava sum nevnt før-